

Sygn. akt III Ko 76/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 sierpnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze w III Wydziale Karnym w składzie :

Przewodniczący SSO Marek Buczek

Protokolant Joanna Matejkowska

w obecności Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Jeleniej Górze – Kazimierza

Szczepańskiego

po rozpoznaniu w dniu 4 sierpnia 2016 r.

sprawy z wniosku

S. C. ur. (...)

w Ł. syna S. i W. zd. O.

o odszkodowanie i zadośćuczynienie wynikłe z wykonania kary wymierzonej w sprawie VII Ks 258/09 Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze

I. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz S. C. kwotę 12.000 zł /słownie złotych: dwanaście tysięcy/ z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty,

II. stwierdza, że koszty sądowe ponosi Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

S. C., działający przez pełnomocnika, złożył do Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze w dniu 24 maja 2016 r. wniosek o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niesłuszne skazanie. Wniósł o zasądzenie na jego rzecz 6 000 złotych zadośćuczynienia oraz 6 000 złotych odszkodowania za niesłuszne skazanie wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 17 grudnia 2009r. w sprawie o sygn. akt II Ks 28/10, z uwagi na umorzenie postępowania postanowieniem Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 28 kwietnia 2015r. w sprawie II K 176/15, wydanym po ponownym rozpoznaniu sprawy wskutek wznowienia postanowienia orzeczeniem Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze z dnia 20 lutego 2015r. w sprawie VI Ko 3/15.

W uzasadnieniu zostało podniesione, że kwota żądanego odszkodowania odpowiada wysokości zasądzonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 17 grudnia 2009r. w sprawie o sygn. akt II Ks 28/10 wobec S. C. kary grzywny, która następnie została zamieniona na karę 10 miesięcy prac społecznie użytecznych z obowiązkiem wykonania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na rzecz gminy J. w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym. Z kolei kwota zadośćuczynienia odpowiada rozmiarowi doznanych przez S. C. związanym z wykonywaniem przez niego prac społecznie użytecznych (k.1-3v.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 17 grudnia 2009r. w sprawie VII Ks 258/09 S. C. został skazany za czyn z art. 56 § 2 kks w zw. z art. 54 § 2 kks polegający na tym, że w 2005 r. złożył nierzetelne zeznanie podatkowe PIT - 36 za rok 2004, z uwagi na to, że poniesione przez niego w 2004 r. wydatki nie znajdowały pokrycia w mieniu zgromadzonym w roku podatkowym oraz latach poprzednich pochodzącym z przychodów opodatkowanych lub wolnych od opodatkowania na kwotę 86.366,54 zł. - w wyniku czego naraził on na uszczuplenie podatek dochodowy od osób fizyczny z 2004 rok na kwotę 64 775 zł., na karę grzywny w wysokości 100 stawek dziennych po 60 zł każda.

Dowód: wyrok nakazowy Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 17.12. 2009 sygn. akt VII Ks 258/09 k.352 akta o sygn. II K 176/215, zeznania wnioskodawcy k.20-21.

Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze postanowieniem z dnia 18 lutego 2010 r. w sprawie II Ks 28/10, na wniosek S. C., zamienił orzeczoną wobec niego karę grzywny na 10 miesięcy prac społecznie użytecznych z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na rzecz gminy J. w wymiarze 30 godzin miesięcznie. S. C. wykonywał tę pracę w Zakładzie (...) z/s w J. w okresie od dnia 2 czerwca 2010 roku do dnia 5 kwietnia 2011 roku. W tym czasie miał 60 lat. Zwykle przepracowywał ok. 8 godzin tygodniowo. S. C. wraz z innymi skazanymi m.in. sprzątał ulice, skwery, mył klatki schodowe, okna. Wykonywanie tych pracy wiązało się dla niego z poważnym dyskomfortem. Wcześniej bowiem przez wiele lat prowadził dwa sklepy spożywcze w okolicach centrum J.. Częstokroć w trakcie wykonywania przez niego prac społecznie użytecznych miały miejsce sytuacje, że był rozpoznawany i wyśmiewany przez znajomych i byłych klientów sklepu. W takich sytuacjach S. C. starał się chować w bramach, zasłaniać twarz. Taka sytuacja wpłynęła również niekorzystnie na jego relacje z dorosłą córką, która wstydziła się ojca, nie kontaktowała się z nim.

Dowód: postanowienie z dnia 18 lutego 2010 r. sygn. akt II Ks 28/10, zeznania wnioskodawcy k.20-21.

Dyrektor Izby Skarbowej we W. decyzją z dnia 28 kwietnia 2014r. uchylił w całości Decyzję Dyrektora Izby Skarbowej we W. z dnia 19 listopada 2008r. oraz poprzedzającą ją decyzję Dyrektora Urzędu Kontroli Skarbowej we W. z dnia 14 listopada 2007r. i umorzył postępowanie w sprawie. W uzasadnieniu tej decyzji wskazano m.in., że z uwagi na to, że podstawę prawną dwóch powoływanych decyzji, na mocy których ustalono S. C. zobowiązanie podatkowe w zryczałtowanym 75% podatku dochodowym od osób fizycznych za 2004r. od dochodów niezajdujących pokrycia w ujawnionych źródłach przychodów lub pochodzących ze źródeł nieujawnionych w wysokości 64 775 złotych, stanowił przepis art. 20 ust. 3 ustawy z dnia 26.07. 1991r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, o którego niezgodności z konstytucją orzekł Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 18.07. 2013r., koniecznym było wyeliminowanie z obrotu prawnego ww. decyzji i umorzenie postępowania w sprawie.

Dowód: decyzja Dyrektora Izby Skarbowej po rozpatrzeniu wniosku strony z dnia 28 kwietnia 2014 r. nr (...) k.4-7 akta sprawy o sygn. VI Ko 3/15.

Wnioskiem z dnia 9 stycznia 2015 r. S. C. wniósł do Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 17 grudnia 2009r. w sprawie sygn. akt II Ks 28/10 .

Dowód: wniosek o wznowienie postępowania k.1-2 w aktach sprawy VI Ko 3/15.

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 20 lutego 2015 r. sygn. akt VI Ko 3/15 wznowił postępowanie wobec S. C. zakończone prawomocnym wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 17 grudnia 2009 r. sygn. akt I Ks 28/10, jak również uchylił ten wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Jeleniej Górze.

Dowód: wyrok Sądu Okręgowego z dnia 20 lutego 2015 r. k. 38-40 akta o sygn. VI Ko 3/15.

Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze postanowieniem z dnia 28 kwietnia 2015 r. w sprawie o sygn. akt II K 176/15 na podstawie art. 17 § 1 pkt kpk w zw. z art. 113 kks umorzył postępowanie w sprawie. W uzasadnieniu wskazał m.in., że z

uwagi na to, że Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności z konstytucją przepisu art. 20 ust. 3 ustawy z dnia 26.07.1991r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, na mocy którego skazano S. C., zarzucany mu czyn nie wypełnia znamion żadnego przestępstwa.

Dowód: postanowienie Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 28 kwietnia 2015 r. sygn. akt IIK 176/1 k.384-385, zeznania wnioskodawcy k.20-21.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z brzmieniem art. 552 kpk oskarżonemu, który w wyniku wznowienia postępowania lub kasacji został uniewinniony lub skazany na łagodniejszą karę, służy od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę oraz zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, wynikłe z wykonania względem niego całości lub w części kary, której nie powinien był ponieść, a przepis ten stosuje się jeżeli po uchyleniu skazującego orzeczenia postępowanie umorzono wskutek okoliczności, których nie uwzględniono we wcześniejszym postępowaniu.

Przepis ten określa warunki dochodzenia roszczeń o odszkodowanie i zadośćuczynienie z tytułu wyrządzonej szkody lub krzywdy zaistniałej w wyniku niesłusznego wykonania w stosunku do danej osoby kary, środka zabezpieczającego albo niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania lub zatrzymania.

Warunkami do dochodzenia roszczeń odszkodowawczych i zadośćuczynienia za doznana krzywdę są:

- 1.prawomocne orzeczenie w stosunku do skazanego kary;
2. wykonanie kary w całości lub części (bierze się pod uwagę zarówno kary izolacyjne, jak i nieizolacyjne);
- 3 poniesienie w związku z wykonaniem kary szkody lub krzywdy;
- 4.uniewinnienie lub skazanie na łagodniejszą karę lub umorzenie postępowania, na podstawie okoliczności, która nie została uwzględniona we wcześniejszym postępowaniu w wyniku postępowania kasacyjnego albo wznowienia postępowania.

Te wszystkie warunki określone w przepisie art. 552kpk zostały w niniejszej sprawie spełnione. Sąd przyjął zatem, że żądanie wnioskodawcy S. C. jest słuszne zarówno w zakresie roszczenia o odszkodowanie, jak i o zadośćuczynienie.

Przy określeniu kwoty należnego odszkodowania, Sąd miał na uwadze następujące okoliczności:

Szkoda powinna wynikać bezpośrednio z niesłusznego wykonania kary (m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12.10.2011r., III KK 84/11). W niniejszej sprawie taką szkodę stanowił niewątpliwie fakt wykonywania przez S. C. przez okres 10 miesięcy prac społecznie użytecznych na rzecz gminy J.. Wnioskodawca wykonywał te prace na skutek postanowienia Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze z dnia 18 lutego 2010 r. w sprawie II Ks 28/10, mocą którego zamieniona została kara 6 000 zł. grzywny orzeczona wobec niego wyrokiem Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze w sprawie VII Ks 258/09 na prace społecznie użyteczne. S. C. wykonał więc pracę, której nie musiałby wykonywać, gdyby nie jego niesłusznie skazanie w/w wyrokiem.

W tych okolicznościach zasadnym było przyjęcie, że kwota odszkodowania zasądzona na rzecz S. C. powinna odpowiadać wysokości orzeczonej wobec niego karze grzywny, tj. kwocie 6 000 zł., skoro dokonując zamiany tej kary, Sąd Rejonowy w Jeleniej Górze w sprawie II Ks 28/10 przyjął, że grzywnie w tej wysokości odpowiada wykonanie przez S. C. w okresie 10 miesięcy prac społecznie użytecznych z obowiązkiem wykonania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na rzecz gminy J. w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym.

Przechodząc do ustaleń w zakresie zadośćuczynienia, o którym mowa w art.552 kpk, wskazać należy, że stanowi ono odszkodowanie za szkodę niematerialną wynikłą z wykonania kary, a stanowią ją negatywne przeżycia psychiczne niesłusznie skazanego. Dla wykładni pojęcia zadośćuczynienia, o jakim mowa w art. 552 kpk miarodajne są przepisy prawa cywilnego materialnego, a zwłaszcza art. 445 § 2 kc, z którego wynika, że zadośćuczynienie winno być

„odpowiednie”. O ustaleniu jaka kwota w konkretnych okolicznościach jest „odpowiednia”, a więc o wysokości należnego zadośćuczynienia pieniężnego, powinien decydować rozmiar doznanej krzywdy, czyli stopień cierpień fizycznych i psychicznych, ich intensywność i czas trwania. Niewymierny w pełni charakter tych okoliczności sprawia, że sąd przy ustalaniu rozmiaru krzywdy ma pełną swobodę, a wysokość zadośćuczynienia należy do sfery swobodnego uznania sędziowskiego (postanowienie Sądu Najwyższego z 2010r., III KK 207/09: L.).

W orzecznictwie, jak i w piśmiennictwie podkreśla się, że orzeczenia w przedmiocie zasądzenia odszkodowania w trybie art. 552 kpk, w zakresie poniesionej szkody, jak i w zakresie zadośćuczynienia za doznaną krzywdę zawsze opierać się muszą na czytelnych kryteriach zweryfikowanych potwierdzonymi dowodami oraz zasadami zakreślającymi granice subiektywnego odczucia krzywdy. Użyte w art. 455 § 1 kc pojęcie "sumy odpowiedniej" choć ma charakter niedookreślony, to w orzecznictwie wskazuje się kryteria, którymi należy kierować się przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia. Winno ono mieć charakter kompensacyjny, a więc musi przedstawiać odczuwalną wartość ekonomiczną, nie będącą jednakże wartością nadmierną w stosunku do doznanej krzywdy. Z tego wynika, że "wartość odpowiednia" to wartość utrzymana w granicach odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa. Na wysokość zadośćuczynienia składają się cierpienia pokrzywdzonego - tak fizyczne, jak i psychiczne, których rodzaj, czas trwania i natężenie należy każdorazowo określić w kontekście materiału dowodowego sprawy. Indywidualny charakter zadośćuczynienia przesądza o tym, że ostateczne ustalenia, jaka konkretna kwota jest "odpowiednia", z istoty swej należy do sfery swobodnego uznania sędziowskiego, lecz nie może to być uznanie dowolne. Zawsze musi ono opierać się tak na całokształcie okoliczności sprawy, jak i na czytelnych kryteriach ocennych, rzetelnie wskazanych w treści uzasadnienia (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 5 maja 2008r., II AKa 83/08 Krakowskie Zeszyty Sądowe rok 2008, Nr 12, poz. 68).

W niniejszej sprawie Sąd za odpowiednią kwotę tytułem zadośćuczynienia uznał 6 000 złotych, która została przez S. C. zgłoszona we wniosku. W szczególności miał Sąd na uwadze to, że wnioskodawca S. C. przez stosunkowo długi okres, tj. 10 miesięcy wykonywał prace społecznie użyteczne w Zakładzie (...) z/s w J., tj. w okresie od dnia 2 czerwca 2010 roku do dnia 5 kwietnia 2011 roku. W trakcie pracy S. C. był stale kontrolowany i zmuszony przebywać z osobami, które zostały skazane za rozmaite przestępstwa. Wnioskodawca m.in. sprzątał ulice, skwery, mył klatki schodowe, okna. Wykonywanie tych prac wiązało się dla niego z poważnym dyskomfortem. W tym czasie S. C. miał 60 lat. W przeszłości przez wiele lat prowadził dwa sklepy spożywcze w okolicach centrum J.. W czasie wykonywania przez niego pracy częstokroć miały miejsce sytuacje, że był rozpoznawany i wyśmiewany przez znajomych i byłych klientów swoich sklepów. W takich sytuacjach S. C. starał się chować w bramach, zasłaniać twarz. Takie sytuacje miały niewątpliwie wpływ na zachowanie oraz poczucie własnej wartości wnioskodawcy. Wpływały też negatywnie na jego relacje z najbliższymi. W czasie wykonywania przez S. C. prac społecznie użytecznych na terenie J., jego dorosła córka zaprzestała z nim kontaktów, wstydziła się ojca.

O kosztach postępowania Sąd orzekł w oparciu o przepis art. 554§ 4 kpk.